

АНТРОПОЛОГИЈА – НАУКА О ЧОВЕКУ

АНТРОПОМЕТРИЈА
МЕРЕЊЕ ТЕЛА ЧОВЕКА

АНТРОПОГЕНИЈА
1.АНТРОПОФИЛОГЕНИЈА
– НАУКА О ПОСТАНКУ И
РАЗВОЈУ ЉУДСКЕ ВРСТЕ
2.
АНТРОПООНТОГЕНИЈА-
РАЗВОЈ ЧОВЕКА КАО
ЈЕДИНКЕ

АНТРОПОМОТОРИКА
ЧОВЕКОГ ПОКРЕТ И
КРЕТАЊЕ

АНТРОПОЛОГИЈА

- **НАУКА О ЧОВЕКУ И ЊЕМУ СЛИЧНИМ БИЋИМА У ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ – ФИЛОГЕНЕТСКИ РАЗВОЈ ЧОВЕКА** (развој човека од хомоида, мајмунске врсте; усправљање на ноге, развој руку и мозга, психичких функција)
- Спој биолошког и културног аспекта
- Збирни назив за науке које проучавају људска бића
- Бави се човеком у средини у којој живи, која утиче на њега, али и он на њу (рад – мењање услова за живот, друштвени живот – живот у заједници, развој говора, као средство комуникације – психички развој)

ПОДЕЛА АНТРОПОЛОГИЈЕ

1. **ФИЗИЧКА, СОМАТСКА ИЛИ
БИОЛОШКА АНТРОПОЛОГИЈА**
2. **КУЛТУРНА АНТРОПОЛОГИЈА**
3. **СОЦИЈАЛНА, ДРУШТВЕНА И
ПОЛИТИЧКА АНТРОПОЛОГИЈА**

БИОФИЗИЧКА АНТРОПОЛОГИЈА

- обухвата људску еволуцију од настанка до данас, генетику, антропометрију, раст, конституцију, развој психичких и менталних функција, период сазревања...

Проучава биолошке карактеристике човека:

1. Специфична телесна конструкција – ход, руке, развој чула и нервног система
2. Специфичне био-психичке функције
3. Социјализација
4. Продужено сазревање и период сазревања (до 18.година)

Lusi

Uspravan čovek

Spretan čovek

Arhaičan čovek

Moderan čovek

Zajednički predak

Ramapithecus

Australopithecus

Homo Habilis

Homo Erektus

Homo Sapiens

Neandertalac

Homo Sapiens Sapiens

Najranije oruđe su bili primitivni instrumenti

40 miliona godina

14 miliona godina

5 miliona godina

2,4 miliona godina

1,8 miliona godina

250 hiljada godina

70 hiljada godina

35 hiljada godina

Više od 40 miliona godina, preci ranih primata postepeno su evoluirali u modernog čoveka

Australopithecus afarensis

A. africanus

Paranthropus aethiopicus

P. boisei

P. robustus

Homo habilis

H. rudolfensis

H. ergaster

H. erectus

H. heidelbergensis

H. rhodesiensis

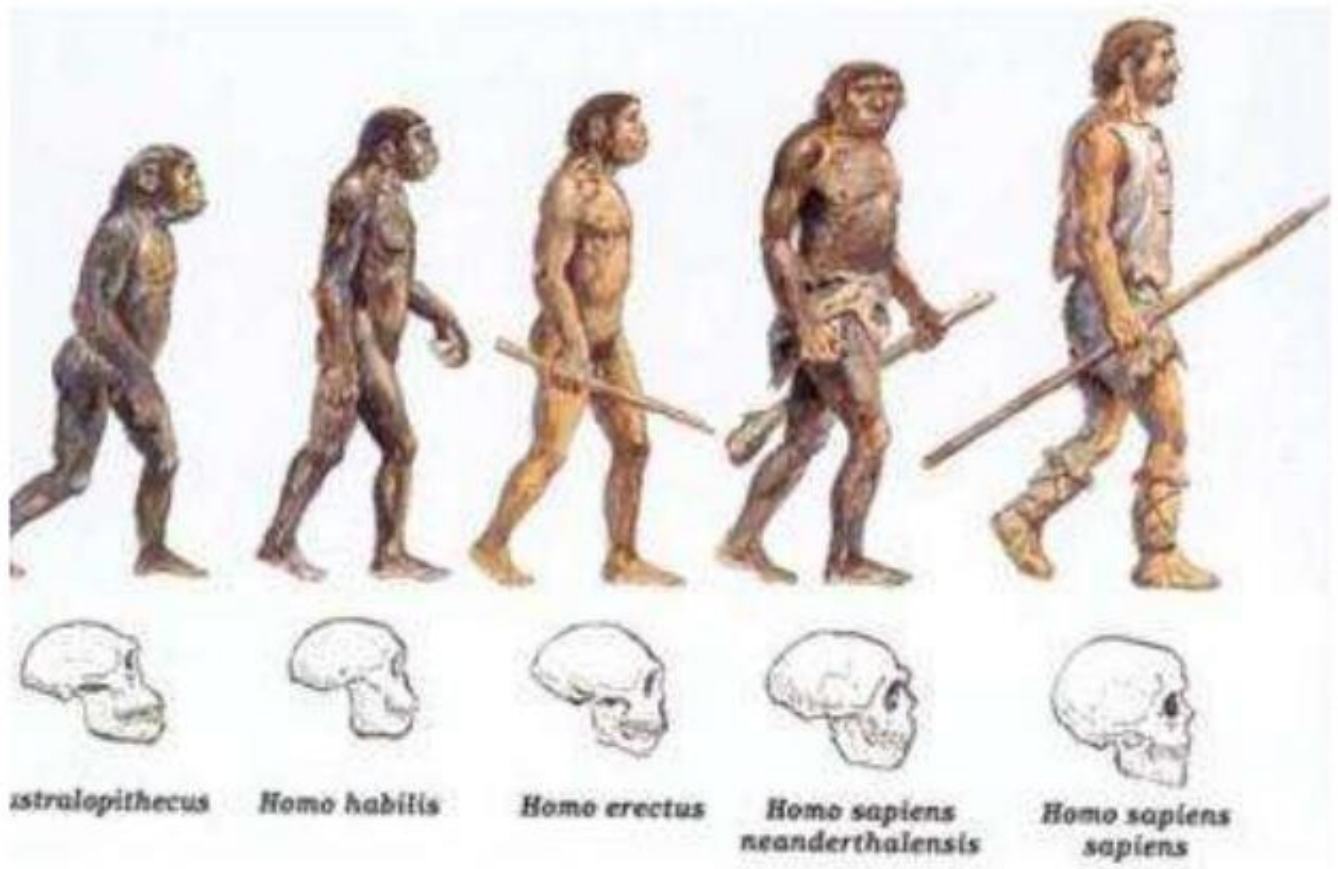

H. neanderthalensis

H. sapiens

175

КУЛТУРНА АНТРОПОЛОГИЈА

култура, обичаји, језик, писмо, мишљење, исхрана, становање...

СОЦИЈАЛНА (ДРУШТВЕНА) АНТРОПОЛОГИЈА

друштвени односи-људске заједнице, друштвена уређења, политички системи, држава, власт, ауторитет, социјализација, друштвена брига о појединцу

АНТРОПОЛОГИЈА ДЕЧЈЕГ УЗРАСТА- БИОФИЗИЧКА АНТРОПОЛОГИЈА

- Историја од зачећа до одраслог човека (онтогенеза раста и развоја)
- Фактори који утичу на онтогенезу
- Раст и конституција
- Раст је КВАНТИТЕТ (хиперплазија, увећање броја ћелија)
- Развој је КВАЛИТЕТ (успостављање функција)
- Почињу од једне ћелије, а завршавају се око 25. године живота

- **ФИЛОГЕНЕТСКИ РАЗВОЈ** – ОД ПОСТАНКА ДО ДАНАШЊЕГ ДАНА РАЗВОЈ, МЕЊАЊЕ УСЛОВА ЖИВОТА, ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ, ПСИХИЧКИ РАЗВОЈ И РАЗВОЈ ГОВОРА
- **ОНТОГЕНЕЗА** - ОД ЗАЧЕТКА ДО ОДРАСЛОГ ЧОВЕКА
- **РАСТ** ПОВЕЋАВАЊЕ БРОЈА ЋЕЛИЈА, ФОРМИРАЊЕ ТКИВА, ОРГАНА И ОРГАНСКИХ СИСТЕМА, ЦНС – ЉУДСКИ ОРГАНИЗАМ И ЊЕГОВО ФУНКЦИОНИСАЊЕ.
- **ПРАЋЕЊЕ РАСТА** ОРГАНИЗМА ВРШИ СЕ АНТРОПОМЕТРИЈСКИМ МЕРЕЊИМА - АНТРОПОМЕТРИЈА
- **РАЗВОЈ** – ФУНКЦИОНАЛНИ РАЗВОЈ – РАЗВОЈ ОРГАНА И СИСТЕМА, ПСИХОЛОШКИ РАЗВОЈ РАЗВОЈ ЧУЛНИХ ФУНКЦИЈА, РАЗВОЈ ЛИЧНОСТИ И КАРАКТЕРА

- **РАСТ И РАЗВОЈ** СУ КОНТИНУИРАНИ ПРОЦЕСИ КОЈИ ТРАЈУ ОД ЗАЧЕЋА ДО ЗРЕЛОГ ДОБА И ПРИ ТОМ ПРОЛАЗЕ КРОЗ РАЗЛИЧИТЕ ФАЗЕ, У СВАКОЈ ФАЗИ РАЗВОЈА ПОСТИЖУ РАЗЛИЧИТИ СТЕПЕНИ САЗРЕВАЊА. СВАКА ЈЕДИНКА ИМА СВОЈ ТЕМПО РАЗВОЈА И РАСТА, КОНАЧНУ СВОЈУ ТЕЛЕСНУ МАСУ И ВИСИНУ, СОПСТВЕНИ ФЕНОТИПСКИ ИЗГЛЕД, ИНТЕЛИГЕНЦИЈУ, ПСИХИЧКИ ЖИВОТ, ЈЕДИНСТВЕНУ ЛИЧНОСТ

- **ДВА ОСНОВНА ПЕРИОДА ПРАЂЕЊА РАСТА И РАЗВОЈА**

ПРЕНАТАЛНИ - ПРАЂЕЊЕ РАСТА И ФОРМИРАЊЕ ОРГАНА - ОРГАНОГЕНЕЗА

ПОСТНАТАЛНИ – НАКОН РОЂЕЊА ДЕТЕТА – РАСТ И РАЗВОЈ СВИХ ОРГАНА И СИСТЕМА, РАЗВОЈ МОЗГА И ПСИХИЧКИХ ФУНКЦИЈА, ДО ФОРМИРАЊА ОДРАСЛОГ ЧОВЕКА

ПРЕНАТАЛНИ (ИНТРАУТЕРИНИ) ПЕРИОД

Три периода:

1. Период овума – формирање ендриобласта и формирање три клицина листа од којих настају ткива – првих 5-7 дана

2. Период ембриогенезе – до краја 3. месеца – интензиван раст, формирање органа и органских система; плод има реп и шкрге, два срца; до краја овог периода се формирају сви органи

3. Фетално доба – до рођења детета, исхрана преко постељице и пупчане врсте, развој функционалности органа

ФАКТОРИ РИЗИКА РАСТА И РАЗВОЈА

- **ХЕРЕДИТАРНИ** – НАСЛЕДНИ ФАКТОРИ РИЗИКА – ГЕНЕТСКО ПРЕНОШЕЊЕ СА РОДИТЕЉА НА ДЕЦУ У ФОРМИ ОДРЕЂЕНИХ НАСЛЕДНИХ БОЛЕСТИ, АНОМАЛИЈА
- **ЕНДОГЕНИ** – УНУТРАШЊИ ФАКТОРИ РИЗИКА – ЖЛЕЗДЕ СА УНУТРАШЊИМ ЛУЧЕЊЕ, МЕТАБОЛИЧКИ ПРОЦЕСИ
- **ЕГЗОГЕНИ** - СПОЉАШЊИ ФАКТОРИ РИЗИКА – ФАКТОРИ СРЕДИНЕ – ИСХРАНА МАЈКЕ, БОЛЕСТИ, ИНФЕКЦИЈЕ, СТРЕС, ТЕЖАК ПСИХИЧКИ ИЛИ ФИЗИЧКИ РАД....
- **ПРЕНАТАЛНА ЗАШТИТА**- праћење тока трудноће, откривање неправилности у развоју плода, режим живота мајке

ПОСТНАТАЛНИ РАСТ И РАЗВОЈ

- рођење детета – прекид везе са мајком – прилагођавање спољашњој средини: дисање, одвајање левог и десног дела срца, терморегулација, исхрана

- Даљи раст и развој, усавршавање функција органа

Периоди:

- Период новорођенчета – до 2.месеца,
- Период одојчета - 1.година
- Период малог детета, - 4.године
- Предшколског детета, школског детета, пубертет и адолесценција

Период новорођенчета – до 2.месеца

- први удах – самостално дисање
- формирање срца, крвотока
- улога бубрега
- регулација телесне температуре
- имунолошки систем – мајчина имуна антитела
- интензиван раст и развој
- покрети неконтролисани и некоординисани – примитивни рефлекси
- чула слабо развијена
- процес осификације – коштани систем

Период одојчета – од 2.месеца до 1.године

- тм- утростручи
- тв- увећа за око 25цм
- Тежина мозга утростручи
- Покрети тела, пузање, ход
- Зачеци говора
- Социјализација
- Емоционалан развој

Период малог детета – од 1. - 4.године

- Успоставља се пропорција тела
- Интензиван моторни и психички развој
- Овладавање говором
- Упознаје средину
- Социјализација – вртић
- Емоционални развој
- Самостално облачење
- Контрола физиолошких потреба
- Себичност
- машта

Предшколско дете – од 5. - 6.године

- раст у висину
- колективне игре
- развијено памћење, запажање, говор
- оријентација у простору и времену
- формиране карактерне особине
- кретне активности
- припрема за школу

- **Период школског детета – од 7.-13.године**

- Раст и развој
- Описмењавање, учење
- Укључивање у спортске активности
- Социјализација у новој средини

- **Период пубертета – 12.-16.године**

- нагле физичке, функционалне и психичке промене

- **Период адолесценције – 16. -18.године**

- формирана и пунолетна особа

ФАКТОРИ РАСТА И РАЗВОЈА

УНУТРАШЊИ ФАКТОРИ:

1. наслеђе, генетске предиспозиције
2. утицај хормона
3. метаболички процеси
4. нервни систем
5. ЦНС

СПОЉАШЊИ ФАКТОРИ:

1. Климатски
2. Географски
3. Утицај годишњих доба
4. Исхрана
5. Социо-економски услови
6. Утицај болести, повреда

приказ утицаја ендогених и егзогених фактора на морфолошке карактеристике

Ендогени	Утицај	Егзогени	утицај
Генетски	- на брзину раста и коначну висину	Прехрамбени	- на правилан раст, развој и сазревање
Ендокрини	- на правилан раст и развој (утицај појединих хормона мења се током раста и развоја)	Социоекономски и психолошки	- на услове одрастања и квалитет живота - на раст и време сазревања
Спољне карактеристике	- време убрзаних фаза раста, интензитет раста - специфичности појединих антрополошких обележја	Разне телесне активности	- регулација телесне масе - састав тела, мишићна маса - на густину костију
		Клима Годишња доба	- на величину и пропорцију тела - на време сазревања - прираст у висину (прољеће), прираст у маси (јесен)

- Поред генетских на раст делује и низ узајамно повезаних чинилаца из околине, пре свега исхрана, затим хигијенске и психосоцијалне прилике, као и учесталост обољевања
- Хормон раста који се ствара у хипофизи. Ако га нема, раст се зауставља.
- Генетика и етичка припадност (високи родитељи, висока деца)
- Раст ћелија зависи од доступности хранљивих материја неопходних за енергетске и градивне потребе
- Недовољан унос протеина, посебно есенцијалних аминокиселина, доводи до застоја у растењу
- За нормалан раст су потребни и неки витамини, посебно А и Д, као и одређени микроелементи

- Поремећаји раста проузроковани недовољном исхраном налазе се чак код 50% деце у економски неразвијеним земљама
- Недовољна исхрањеност најчешће је резултат поремећаја апсорпције (болести црева), бубрежних болести, хроничних инфекција или психолошких поремећаја праћених губитком апетита
- Хормон раста
- Стероидни хормони полних жлезда, посебно тестостерон (утичу на брз раст током пубертета)
- Хормони штитасте жлезде (недостатак доводи до застоја у расту и развоју)
- Инсулин (дијабетес)